

До председателя на научно жури
СА „Д.А. Ценов“
катедра „Финанси и кредит“
Свищов

Рецензия
по процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Рецензент: доц. д-р Надежда Георгиева Благоева, (научна специалност 05.02.05 „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“), член на научно жури съгласно заповед 923/2.10.2017

Автор на дисертационния труд: Галя Павлова Георгиева

Тема на дисертационния труд: Ефективност на европейското финансиране в България

Научен ръководител: проф. д-р Теодора Димитрова

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Предмет на настоящото изследване са инструментите за ефективно и рационално управление на средствата, предоставени от ЕС, а негов обект – европейското финансиране в България. Основна цел, която поставя пред себе си авторът на дисертационния труд, е да представи значимостта и въздействието на европейското финансиране в България чрез извършване на качествен и количествен анализ на средствата по оперативните програми през първия програмен период, въз основа на което да се формулират насоки за оптимизиране ефективността на европейското финансиране през новия програмен период. За постигане на така посочената цел са поставени и разрешени шест задачи, като за обобщение и анализ на получените резултати са използвани методи като: системен, структурен и сравнителен анализ, индукция и дедукция, графичен метод, емпирични и статистически методи, регресионен анализ, анкетно проучване и SWOT анализ. Акуратно формулираните цели, задачи, предмет и обект на настоящото изследване позволяват на докторантката да дефинира авторската теза, а именно: европейското финансиране е значим фактор за

икономически растеж на България, а неговата ефективност е резултат от рационалното управление на средствата по оперативните програми на ЕС и формулирането на адекватни национални приоритети и решения за постигане на икономическа конвергенция.

Общият обем на дисертационния труд е 239 стандартни страници, разпределени в увод, 3 глави, заключение, библиография и приложения. Изложението е илюстрирано и подкрепено с 90 фигури и 25 таблици. В подкрепа на направените изводи са прибавени и общо четири приложения с обем от 10 страници.

Дисертационният труд се отличава с класическа стегната и балансирана структура, разпределена в три глави почти равни по обем. Изложението е тясно обвързано и съответства на поставените в уводната част цели и задачи, които подкрепят авторовата теза.

Първа част е посветена на теоретичните и финансово-бюджетни аспекти на европейското финансиране. Последователно са разгледани същностните характеристики на финансовата система на ЕС, инструментите за европейско финансиране и неговите стратегически европейски и национални цели. Въз основата на обстоен критичен анализ на световната практика докторантката дава своя собствена дефиниция на термина „европейско финансиране“, което е значим авторов принос.

Втора глава изследва влиянието на европейското финансиране върху икономическото развитие на България. Характеризирана е спецификата на оперативните програми за двата периода 2007-2013 и 2014-2020, като са изведени основните различия между тях, добре илюстрирани в табличен вид. Извършен е емпиричен анализ на ефективността на европейското финансиране в България като последователно се изследва финансовото управление на оперативните програми през стария програмен период, анализират се шестте региона по отношение на зададени критерии в резултат от изпълнението на регионалните планове за развитие 2007-2013 и стратегия „Европа 2020“, което позволява да се изведат някои ключови изводи относно влиянието на усвоените средства през вече отминалия програмен период върху настъпилите промени в икономическото развитие на отделните региони. Използвайки възможностите на регресионния анализ докторантката доказва съществуването на правопрпорционална връзка между усвоените средства от една страна и финансово-икономическото състояние на отделните региони от друга. Доказана е съществуваща силна корелация и зависимост между така подобрите показатели.

В трета глава авторката извършва оценка на ефективността на европейското финансиране в България. Първоначално е аргументирана и обоснована методологията, въз основа на която авторката извършва анкетно проучване за изследване ефективността на европейското финансиране от гледна точка на бенефициентите. В следствие са анализирани резултатите от анкетите и са формулирани възможни насоки за усъвършенстване през настоящия програмен период 2014-2020.

В заключителната част на изследването са изведени основните резултати и са обобщени най-важните изводи, които са сентенцията на настоящото изследване.

Използваните литературни източници са коректно цитирани и включват както чуждестранни, така и български издания и документи, електронни документи.

В приложенията са прикрепени анкетната карта на изследването, както и статистически данни.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Представеният ми за рецензия дисертационен труд е посветен на важен и изключително актуален проблем, свързан с проблемите на европейското финансиране в Република България и възможните алтернативи за повишаване на неговата ефективност. Значимостта на така избраната тематика произтича от значителната роля и влияние на европейското финансиране като основен източник на средства за инвестиции и то особено сред страните бенефициенти, каквато е и нашата. Настоящото изследване идва в момент, в който е задължителна една подобна оценка на ефективността и то в последните години от втория програмен период, когато последно могат да се открият проблемите на предходните програми и да се очертаят насоките за усъвършенстване. Това прави избора на тема изключително актуален и значим.

В уводната част докторантката акуратно и в логическа обвързаност последователно формулира целта, предмета и обекта на изследването, авторската си теза, чиято защита по-късно търси и намира в последователния ход на изследването. Подбраните и използваните методи изцяло я подпомагат в последователното постигане на крайната цел. В самото изложение авторката е постигнала добре балансирана структура, като в края на всеки отделен параграф извежда основните изводи.

Цялостната разработка се отличава с добър научен стил на писане, който очевидно е резултат от отличната подготовка на докторантката и ѝ позволява аргументирано и прецизно да защитава своята теза. Допуснати са не голям брой правописни грешки. Самото изложение се отличава с ясно изразено авторско присъствие, умели анализи,

изводи и препоръки. Обемът на дисертацията от общо 239 страници е изцяло достатъчен за всеобхватното разглеждане проблемите в ефективността на европейското финансиране. Използваният илюстративен материал, включващ 90 фигури и 25 таблици, е с високо качество и значително подобрява визуализацията на настоящото изследване.

Авторефератът, представен към дисертационния труд, е разработен в обем от 37 стандартни страници. Напълно отговаря на възприетите норми за съставяне и структуриране на автореферат. Характеризира се с коректно, пълно и синтезирано отражение на основните моменти и изводи от съдържанието на научното изследване, като единствено впечатление прави по-сбитото представяне на последната трета глава в сравнение с това на предходните. Приложени са някои от по-важните фигури и таблици от дисертационния труд. Очертани ясно са три насоки за бъдещи изследвания по темата.

Пряко свързани с темата на дисертационния труд са общо 5 изцяло самостоятелни публикации, от които 1 студия, 1 статия и 3 научни доклада. Те подпомагат авторката в цялостния ѝ процес на научно изследване и развитие, както и способстват за разпространение и утвърждаване на нейните творчески виждания и търсения.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд могат да бъдат открити няколко основни приносни момента, както с теоретичен, така и практико-приложен характер, а именно:

Първо. Предложена е собствена дефиниция на понятието „европейско финансиране“. Разработена е собствена класификация на основните инструменти на европейско финансиране.

Второ. Съпоставени са приоритетните области на интервенции през двата програмни периода, като е разкрита необходимостта от пренасочване на акцентите на финансиране към ключови проблеми, водещи по повишаване ефективността на европейското финансиране. Оценено е финансовото управление на договорените, отпуснатите и реално усвоени средства за периода 2007-2013, включително и по отделни региони.

Трето. Въз основа на свой собствен инструментариум е оценено икономическото състояние на шестте региона на страната, за да се проследи връзката между разпределението на средствата и постигнатите нива на развитие.

Четвърто. На базата на свое анкетно проучване сред пет групи бенефициенти на европейски средства е извършена оценка на ефективността на европейското финансиране, като са изведени основните проблеми при кандидатстването, усвояването и управлението на средства.

Пето. Използвайки инструментариума на SWOT анализа са очертани положителните и отрицателните ефекти от европейското финансиране в България. Изведени са допълнителни възможности и рискове пред страната през втория програмен период. Обобщени са препоръки за повишаване ефективността на европейското финансиране в България за настоящия програмен период.

Изложените приноси моменти са изцяло авторово достижение, което тепърва ще намира отзвук и признание в специализираната научна литература.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Към докторантката бих могла да отправя препоръка да разшири обхвата на своята работа в посоката на представените в автореферата насоки, а също така и сравнителен анализ и оценка ефективността на европейското финансиране в страните както бенефициенти, така и донори.

V. Обобщено заключение и становище.

В заключение считам, че представеният за разглеждане дисертационен труд на тема „Ефективност на европейското финансиране в България“ е изцяло в завършен вид и има характер на сериозно и задълбочено научно изследване. Дисертацията съдържа приноси, които обогатяват съществуващите знания и намират приложение в практиката, като отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Посоченото по-горе ми дава основание с увереност да дам своята положителна оценка, като препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ на Галя Павлова Георгиева по научна специалност Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси).

Дата: 11.11.2017

Рецензент: .....
(доц. д-р Н.Благоева)